

ספר שירים חדש לנתן אלתרמן

(מעין מבוא להערכה)

מאת י. זמורה

א. בעיות-שיר

נתן אלתרמן יצא מסדר בעיות-חברתיות. לאופיות ואנושיות — נוסף על כך גם מסודר בעיות-בשירה; כלומר: — הוא יוגה-דעות בענייני שירה. תורה על כוחה של זו. מודד תחומי יכולתה, סוקל הגיוניה ופעמיה; אסר לומר, איך הוא, כי היא חבקה-שירה. ולא רק באותו כוכב שחבש פול ואלרי מס' שורר גדול — שיהיה בוחן את הש' לימות האסנותיה של שירי עצמו אלא בכוכבן רחב יותר. — עד שה'



נתן אלתרמן נולד בשנת 1910. בוארשא. אביו, יצחק אלתרמן, היה ספיקאי היסוד לנתיביליים העברי ואחד מפקח על בני הילדים בארץ. בא לארץ בשנת 1925. יצא לערבה ושב שנים את חוק לוי סודרו באוניברסיטה של נאנסי וקיבל תואר אגרונום בשנים 1934—43 עבר במסעות הארץ. סאן ג'ודר, שירו הראשון, בש' מה השיר' נדפס בשנת 1931 כש' כותב, כתובים' (בעריכת א. ש' סינגמן וא. שלונסקי). כפריו — כתובים בחוץ' (1938), 'שפת עניינים' (1941), 'שירי פכות כפר ריים' (1943), 'הסודר השביעי' א' (1945), 'הסודר השביעי' ב' (1945); מהם שירים נודדים (מהם הם נכנסו, 'עיר היונה', 'ג'הא רץ', 'כתובים', 'סורים', 'מחבי רות' 'לשפיות', 'שנתון דבוקה' 'לוח הארץ', 'השתתף במלחמת העצמאות כרגם בחטיבה השביעית.

הוד כאבקה דחוקא עלידי פירוס הסגיבות שכתנגדיה השילו בת' כאן ציור אחד, או שני ציורים, של הת' נגשות, היילים אורחיים עם אייב, והדברים דומים לברקים הפאירים לפתע-פתאום ולרגע כמיסרי השיכה גדולה, ונראים לך אופקי צתיד פוד הורים כותר הרקיע.

כאן פרק מהלך-קסמים על ציר ה'גירוס', הלא הוא אייקסריסין, — והמסודר מעלה לעינינו כראה א' פור הוא הגיגי, ומונה פרטים נודד ספקים הם גדושי אצילות, רעוני עוני עד אין קץ עוני בשפע מד הים — וכמה מפאר הוא העיני, כמה נשגב הוא, שכן בו עצמו צפון הכורה לשינוי, לכהפכה להקומה ולגאולה.

כאן שיר — שבחי החושך — המספר דבר הברית שבין היילי ישראל לבין הלילה, שבכחה נצחו הפעמים את הרבים.

כאן שיר — שבחם של הכלים המספר על כלים פשוטים ועלובים הנושפים בידי עם לחם לחיו ולצד קו — לכלים עושרינסים, 'מסילר סהד, הורציקרבות, הם עולים לעיר ניד למעלה כל-עצק.

כאן שיר שמחה על שלא באנו אל הסוכן ולא ירשנו ארץ נשבת, פורה ופרחה, אלא ראינוה בשמפר נה דחוקא על סוכנו — לראות את בקיעו הנדועים של קרום ארץ ערום מסחף והחושך מתוך הבקיעים דום צופה בלי טקיעות וברי שחר, והחושך מתוך הבקיעים דום צופה כאח בכור לדקיעים, כאן המנונה-הודי' ראשונה בא' רץ, הודי כתהודה, הודי בטרסיהווי, הודי סטנוני של קבוץ-גלויות, דומה הדבר כאילו אתה כמים, ורואה בת' הליך הצמיחה, בעלות הלוח כן האד דמה ועובר לעיניך בתוך עורלי הצפח; ויש בתמונת אלה כובד ראש ועין חדה, יחד עם הומפר ועם אירוניה דקה, אצילות-רות, שכן זה הוא לעגל-עצמו, ולא חלילה לזולתו.

ויש כאן עיקר-העיקרים, — הקרבן של היחיד למען כלל האימה, הוא חוזר כחוסר-שני בכל השירים כמעט, במיוחד ובאגב, ויש כאב האם שאין לו מודד וכאב האב, וכמי אשה ויתל פות בניים; אין בכל אלה אילו כחוסר-השערה מן הקינה שהיא בצות' אנשים מלימדה, שכן עצם הדברים — שותתי צער בהתבא, וכל הסדר גדיה באה על מלוא הווייתה כגדר-יחיד' בן מיכל ומיכאל, המפחשים זה את זו ושניהם דובני-עפר.

ואם כי פירסנו מה שפירסנו — לא פירסנו מאומה, שכן אין דברינו הנזיל אלא כטיפה אחת מן הים הגד' דול, ורק הקורא מראשית ועד' את' רית ידע ויבין את כוחתנו.

ג. הקדמה שהיתה לאחרית-דבר

הקדמה, מתוך טעמים הטובים למסודר, ואנו רק מנחשים אותם, — שהכמה ותהי אחרית-דבר — כך אנו רואים את המודד השני, ששם — שירים על רשות הרוח'; הנושא כאן — כנושא, שירי עיר היונה', אלא שהם הקדימו, חוברו והסדרו — במסודר, כשרם עלתה מהשכת-הבניין של, 'שירי עיר היונה', המסודר לא רצה לצרפם באורח מה לאכותי כלשהו אל מודד זה, שהיא שלימות לעצמו; 'הלה-הרוח' כאן אחר אבל אותו הלה-השכחה; ב'סירי עיר היונה' הראייה היא מפצפה גבה ובכחונה, ואילו כאן ראייה בכיסוד באקראי; הם אין הלירטים, ואילו את עצמו של המסאריבשיר, ואילו כאן אין הלירטים מנע את טעמה של שיחת-דעיים-בשיר, בתוספת נעיר מה של פילכוס, אבל לא עם מישונו שפטים אילו בגוף שני, שכן הוא נוסח, אלא בגוף שלישי, שכן ה' מתלמט מתעלם מנוכחותו של נתן, כאן הומפר מלובט צורה של כובד ראש וטובד-הראש מלובט צורה של הומפר הם משפטים בערבוביה בכי והתיפכות; והסירים בלאים כהנות גדולות, אבל בהבמידה גם כחונר חן, ואין אתה בסודר יודע פתי באמת העיקר למסודר; כאן אהבת ארץ אינה חובה, אינה כוונה, אלא — שמהה, עליונות, צחוק בפני מלא; כאן אהבת הלשון העברית — היא מחול, היא צהלה רבה היא נפילה על צואר תבריים:

שירה עצמה בכללה ובפרטיה, היא לו בעייה וענין לענות בו, ולא רק בפרוזה נגע בכך מעם ומעמים, אלא שהשירה, גם שירת עצמו, היא לו כמה וכמה פעמים נושא מן הנושאים בשיר החרוז, אם בהרחבת' כה ואם בצורת מאמר מוסגר וכ' הערת-אגב בלבד, הרי שנתן אלי' תרמן, — אע"פ שהוא מאומה בשירה ואהובה — עיניו פקחות עליה, — לראות ולדעת את חולשותיה כשם שהוא יודע את איתניה; חולשותיה של שירה? כן — חולשותיה גם כשיא כחה היחסית — שכן אין הוא מכה שירה לשירה, אלא משי' וזה השירה אל מראות גדולים, למע' שים רבי תנופה, למאורעות היס' סוריים על כל שיש בהם באופן בלתי-ראמצעי:

— 'שירי לז' על כי את' פחות דרשה, יותר גופי דברים חיוותם, לתביאם בלי הדגש המשמטע גם תת חידה בלי פתרונה, לסמוך על הקורא שהוא פותח, לא לעגל, לתת בשיר מנפש אל ארץ ושמה.

מכאן עשיר להסתבר, כי נתן אלתרמן מסודר של הגיון הוא, ושל הגיונות; נכון הדבר כי הוא מ' שורר של כוונות וכתיבתו ככוונת תחילה? — נכון הדבר! והלירקה, — זו שהיא אימפולס, זו שהיא כולה רשט איטי והמחוסר כבה הוא מועט שבמועט, — מה חלקה בשירת נתן אלתרמן? אכן, — הוא הוא ייחודי של נתן אלתרמן, — טאע"פ שהנו מסודר הוגה-דעות, ואפילו דעות על השירה היסרי, — אין הוא פותח לעולם בשיר אלא מתוך השראה עליונה, ולא רק שאין כאן תרתיר דתתרי, אלא אורבא, בכך כחור הממוג, וכאן כתגלית כהתדה הדי דרה יכולתה ההרמונית הגדולה; נתן אלתרמן הוא הוגה-דעות עלידי מר' את פיוסטים הוא ליריקן מובהק

את פסטיבל הוא לירוק מבהק
גם כשהוא הונח מחשבה פילוסופית;
הן גם בעולם העצמים אין הפרדה
במדה בין סוגי לסוגי, אלא
יש זיווגים ומיוזגים, ואפילו כפי
תינים כיותר, ואף על פירכן כבעיים
ביותר.

ב. לא על כי את

בראש המדור הראשון של הספר
— שירי עיר היונה — אנו מצאים
שיר פותח. שירא הערה ביוגרא-
פיה של הספר. אשר שירי חובי
רו בשאו שאונה של העת בהיותה
בונה עיר ובוראה הארץ ולשונה;
מעין התנצלות פיוטית, האומרת כי
העת מעשה חושב רבה ועיקשה
לכתב, ולאחר כך רמז לשמלות הר
שם של הספר; ובסיומו של מדור
זה — שיר נעילה בשם. נספח לשיר
צלמי פנים, ובו פרקי מחשבה על
מהותה של מדינה בכלל ושל מדי
נתנו בפרט, בראשית ההתחלה, וה
דברים זהים וסקולים, ואיתה שעה
גם נלהבים ונועזים, ובקצה סתובם
הגושט האושר. מהנה הדומה לבר
כת. שהחיינו וקיימנו.

ובין פתיחה ונעילה — הקים הי
משורר מגדל צופים, רבסידות וגי
בהיקומה, שבו ומסנו צופה הקורא
על פני דוד ודורות שהיו החיו
את ההיסטוריה התרשה של העם בג
אולתו; ולא תיאור כאורעות כאן,
ולא תיאור בראות, אלא זריקת
אור על סטיכיה, על מעשים וע
לילות שהם כאיתני טבע, יוראי תוד
ועוצרי נשימה; פרק שירה אלה מ
צרפים פרסקה אדירה, שראי היה
לצירה על תקרתה של המדינה הע
ברית.

כאן דמות דיוקנה של גולה פי
רועת צורות כמספרים — במחש
משש מעשה תבלים למופת —
— נסעה גולה סבוכת דוכים
וברורת קו.

בפחד וברוב בשעם ובסודות,
בציבורי צורות ותחמלים על גב
בבלואים ועדיים, בעוני חוב,
בחשכה מלאה עינים וצפורן —
גולה זו, דמות עורעים לה, ואף
על פירכן — ודאי לנו וברי לנו כי
היא עומדת בפני מעשה מסמורטר
זה, שכן רצונה הוא וסופה הוא —
שתיחקר למדינה, לעיר היונה.
כאן דמות מיתתה של ההגנה,
לא בדרך של גירוט עלילותיה, ולא
בדברי הלל לגבורותיה, אלא בשיר
שט של קו עמוק הנותן את ייחודה
מכות ייחוד כצבה של האיסה ויר

גולה זו, דמות עורעים לה, ואף
על פירכן — ודאי לנו וברי לנו כי
היא עומדת בפני מעשה מסמורטר
זה, שכן רצונה הוא וסופה הוא —
שתיחקר למדינה, לעיר היונה.
כאן דמות מיתתה של ההגנה,
לא בדרך של גירוט עלילותיה, ולא
בדברי הלל לגבורותיה, אלא בשיר
שט של קו עמוק הנותן את ייחודה
מכות ייחוד כצבה של האיסה ויר

הייחוד הכיחוד במדור זה — גם
השירים למסחר היהודי, לטוב, לסדר
נאות, לבתי המלאכה במהרה המסחר
רי; כאן ראית דברים מקודית, הש
קפת עולם: נבדלת לגבי ענין, שש
כיה להתייחס אליה, אם לא בבוא,
הרי באדיקות; נתן אלתרמן הבין
לזאת, ואשר על כן הקדים שר:
— את זה הרחוב דורשים לגנאי,
אך בבואי לקשור לו שבת,
הלכתי רק אחרי עיני

ולא אחרי שכר ורווח.
והשירים האלה מלאים אננים של
מצטיי, של משא ומתן, של יציר
אנושי, של דמים גועשים, של תאות
טבעיות, של שרירים, של חיים בלתי
אמצעיים; ועוד פרט, קטן וחשוב:
— העברית ברחוב המלאכות והמסחר,
הגבנית מתן בגיין עת, הסופגת
כאן לסדר.

מעבריתך הסתחנחנת
ומפסקין הדקים
ירחב לבו של בנות החמד
ויסמרו הסדקקים.
אתה ולא כתבי הוודש
ולא שירנו הצמוק
זורע על לשון הקודש
את הכמון והצימוק.
ואין זו רק אמרה פיוטית, ולא
רק נימף למוד חריפה, אלא ראיה
כרחיקה, בינה בדברים והסגה נכונה
של יסודות תרבות וקריש תפתח
חזתה של לשון חיה ומחיה.

ד. שירים בחדים

במדור, כחוס השני — קומץ שיר
רים בודדים, מהם שעיקרם הוא הר
מראה — הסדנה, רשפי אש —
ומהם שיסודר הוא יסוד הבלדה,
עם כסיות, אם מעט ואם הרבה,
מחוקות בניינה של זו, ואפשר
לומר שזויה בלדה מיוחדת לנתן
אלתרמן, שכן בחלחלת בה ועולה
הימנה טאותה תגנה הימנה ופז'
דיקה דין, אלא שנוסף לה — יסוד
של מחשבה, שהיא זו דוקא לב
לדה המסורתית, מחשבה שהיא אם
לרעיון, אם גלוי, ואם נסתר, כפי
(טו) בעמוד ב

ספר שירים חדש לנתן אלתרמן

(סוף טעמוד א')

בשירים — האסופי, ניגון עתיק, שמחה למעמד, העלמה וקלון הפוך.

ומסיימים את המדור הזה, שלושה שירי נוסמות, שכתרתם כנסנה להם — מעשיות חדשות של רבה בר בר חנה, שירים שבה במידה שהם נבדלים מן הבלדה הם גם קרובים לה; שכן גם בשפע העיצות אשר בשירים האלה, אתה מוצא את יסוד העצבות, עצבות הלוכשת מכותה, היא משתעשעת ומשעשעת; האם אין בכל גילוי של אשלייה, בכל תוספה של רמיון בלתי־רמיוסן ומפליג לאיך סוף, — שורש עמוק של יגון ושל עצב? כי מעולם ולעולם לא היה הדמיון כלא בחינת עיר־מקלט ל עצבנות ולנודם יגון; לנקי מ עצב — אין צורך בדמיון ואין כוח לדמיון.

ה דברים בגוף ראשון

יש השירים כמדור הרביעי — שירי נוכחים — הם שירי מסות

הלא ברא חנוסל, האשה האהבת, כל אה מדבר על עיקריהים א' זה, על ערך מן הערכים, אם ערכי שמחה ואם ערכי־חובה, אבל כיון שהיא אותה, ולא סימסוסין, חלילה יש מסות מפליאות אצל כל אה ואה, עד כדי כך שיש ואתה נוסה לסברה, כי המסיות אף הן כעיק רים, — ואל נא תסחח כהן דעתך, הקורא.

האה הבכור — מדבר בשבח האחוזה, ובדרך אגב — על אקלימו של ערב, על החול, משפך השדות, על האש בכיריים של המונדק, על המנדקיות, ועל... דרך השיר, שהוא מעין פרק במאטיקה. שני לו — האה השר על היין ועל צחוקה של בתי־הכפר היחפה ששפך לרגליה בנת, וסוב על המר של.

שלישי — שר על הספרים:

— ושבעתך, גם בספרויות אפסרת, אפשר לאהב עד מות חי הגוילים ומחשבתם היא מלכתם חנוסלה.

העה ויסודית במתנות החירות — היא הדרך, אחי, היא הדרך; וב' זמרה־הולואי של שיר־הדרכים ספליזאז ובהשואות אהר שנינו היו יפות מן הקהים" — שבתי קלות העדת והשיר כולו הופר שופץ, אמור אורה הגדול של האידוניה לעצם המיו של אדם, לשמחותיו, לעצבונותיו, ואירוניה כפולת־שמנה לשיר:

— כי אפילו יחמנו שירים עד

לפנא עוד ינון בם תמיד זק של איוותה, וכשר כזה על קלות־הדעת היא כנסם של היים, אחות שירתם, וכי הצרות אשר היא חוללה הן, כאספ כנגד הצרות שחוללה, כובד ראשם של הכסיל והתם.

ושבתי ועשיו — שיר שמחת מעשה; ובדור עכשיו — המשורר הביע כאן לשונו־המשקל — בין קלות־הדעת לבין שמחת־המעשה; כי זו ראייתו וזו הקשמת־עולמו; — שתי אלה כאחת הן בצירוף מהות האמיתית של האדם בעולמו, ואם יתעלם איש מכל־הדעת אין זה אלא משום שהוא רק קלידעה; כובד־הראש הי אמתי — הוא זה המתייחס בכובד ראש לקלות־הדעת; ואגב כך גם הצרה שבאירוניה על זיקתו של הי מעשה לשיר, אשר, לא יקום ולא יגוה עד ייורד וייפקד בדבר סיפור ושיר.

ושמיני — אשמורת שלישית; השם סמלי, כמובן, הוא שיר ההת' כוננות עין־בעין, פניס־אל־פנים, ב' כוות באינות; ועוד לא הגדרנו את מהות השיר, כי מהותו — חיים דור קא היים בסימן המוות; ובשיר — אין בהלה, ואפילו סתד אין; ויש רק התבוננות האישי־החי, והתבוננ' גות בשעה מיוחדת ומקורית שבהר המסורד, הלא היא שעת האשמורת השלישית; ומשר גם על השעה הזאת, שרק יחיד או יהידים היים בה, ערים בה ומתבוננים באמצעותה ובכוונה; ומלאכת־השיר עצמה ב' שיר — מפיסב המלאכה בשירה הי עברית, ולא תדירה גם בשירת־עולם גדולה; והו שיראח לשירי, מאוסט' או לשירי, המארקה הצעירה.

שיר תשיעי — קול הוד, הוא שיר הצעה, שיר של נרדמים, שיר דין־הצדק לאיש הישר והעונש לשיר דף, לגורם צער, — והוא שיר האדם הנרדף וגם העם הנרדף; המחלכה לצדק — הוא יסוד מיוחדת עולם, ובהעדרה — אין טעם לחיים, ואין טעם לשמחה ואף לא לשירה בעולם, ולבסוף — שיר העשירי ומר של סיום, שהוא כמין חורה מסכמת על כל השואים, והדברים משופעים הן ומפליאים בהכמת הצצום והסיוסם של מחשבות ושל הרגשות.

ז. התנצלות המעריך

המישה מדורים בספר, עיר היז' גה' לנתן אלתרמן, והם המישה סס' וכמ ספר ספר לעצמא, ועם עט שאין לכוללם יחד, ולא כל שכן לערבבם זה בזה, כל אחד מהם לנפרד, ובסגרתו המיוחדת, וכל אחד צריך הערכה נבדלת לציון סע' מזו בז, מעלותיו וסגולותיו, ואילו הכלליות כאן אינה אלא בחינת מבוא להערכות נבדלות, כבווא העת.



פסל ברזל מאת יהואל שמי בתוך התערוכה במוזיאון ת"א

גם אזובם הקדמוני, על קיר חורבוח וחצר מות, מלול כמו שפתי החמוסל.

השיר — הכם מאד, עדין מאד וכובש וגובש בתוכו דעות ורגשות מקוריים. ורביעי — שיר האב, וכאן יתחדד הגדול של נתן אלתרמן, שכן זה שיר נפשו, שיר הייו; על נושא זה שר גם ב־שמחת עניים" וגם ב־שירי מכות מצרים" ואתה למד להבין, כי האבות הוא לו יתהר־הראשה, הוא לו אבן־יסוד להרגשת־עולם שלו; השיר כולו מיקשה אחת וכדי להר' גים — יש להביא את כל השיר, וחמישי — שיר הדרכים, שכן

על נושאים שונים, מהם על מראות עינים — האש, הרחוב, אהל, סיריים, הסבל, ועוד, — מהם על מופשטות — החלום, המקודה, ועוד; ואולם — לא כדרך משור' רים גדולים אחרים עשה נתן אלתרמן בשירים עיוניים־פיוטיים אלה, אלא חידוש גדול חידש, שכן מהן זה עמיד כל נושא מנושאי מדור זה בינו לבין השיר, שלא יהיה בחינת גוף שלישי, אלא דחוקא גוף ראשון, ואלו השר והשיר — גוף שני וס' לישי, — וכבאן השם המפליא — שירי נוכחים, — וכל שיר־מסה כזה נפתח בנו הלשון — אמר הרחוב; אמר החלום; אמרה האש; וכר

וכר. אנב - האמר הזה - יש בו
 משום נוסח עברי מקורי עתיק.
 ויפה עשה המסורר שהצמידו דתי
 קא לשירים ולנושאים שהם חידוש
 ומקוריות בעצם הערעין; צורה של
 אינטימיות נותנת אפשרות למסורר
 לשיר על גנושא כפי שלא היה יכול
 לשיר אילו היה שר על ולא את;
 הנושא המדבר בעדו חופשי יותר מן
 המסורר אילו היה שר מחשבת מן
 החוץ; אנב על ידי דרך זו של
 מנוולוג - נהרס התייץ שבין שיר
 לשיר במדוי, אף על פי שהם נבד
 דלים זה מזה. ואטילו רחוקים אחד
 ממשנהו ודומה לך כי כאן הברה
 שלימה מקיפה את המסורר היא
 בספרת באזניו; ואף על פי שהנושא
 אים שונים - המדור כולו הדוק
 אחיד, וכאילו הוא שלימות שבאה
 מלכתחילה; מסייעת לכן גם החריזה
 המיוחדת השווה לכל השירים. הן
 ריזה שהיא מניעה של ישן גנושן,
 נוסח ספרד. עם הדש מחודש. נוסח
 יום אתרון; ואתה קורא ומשתובבם:
 מי הוא זה הסובר וטועה. כי הן
 מחשבה היא יותר תורה ומדע
 משהיא שירה? הקשיבו והנחמו -
 איהו ניגון קוסם למחשבה איוו
 מוסיקה סמונה בעיון ובהגות הפיר
 ולמוסיקה.

וכאן מסה פיוסית על מחברות
 עמנואל" - מתייח עצמן, כביכול, ומ'
 סה על הפונדק הישן" ועל "השר'
 חע עברית", על חצונו של קיבוץ,
 על עושה הקדירות" ועל המדק'
 דק", ועל "הזבס של היהודים"; ולא
 פירטנו מה שפירטנו, אלא כדי להצ'
 ביט על הנוכחים ומסכים לשולחן
 עם המסורר נתן אלתרמן, שכן נכון
 כנגון היום הוא: - הגד לי מי
 הם חבריך. - ואדע מי אתה
 ועוד יותר ידוע תדעו - אם תקראו
 ותקשיבו לשיחותיהן של אלה ולי
 דבריהם על עצמם.

ו. לשולחן-הלחם

ולכנסך מדור אתרון - שיר
 עשרה אחים" שהוא בחינת פואימה
 אחת בת עשרה פרקים. ולאחר כל
 פרק ומרק - זמר, ואילו בראש
 הפואימה שתי פתיחות - פתיחה
 ישנה ופתיחת חדשה; יסוד לצר'
 רת השיר שימש בלי ספק, נוסחו של
 שיר עכמי יהודי ממרסם - עשרה
 אחים היינו. ואולם אין כל קשר
 ויחס אחים בין אותו שיר לבין
 שיר עשרה אחים" - לא בתכנו
 ולא בצורתו.

השיר כולו למרות שפע השירה
 שבו ולמרות זה שהוא מלווה זמר -
 מלבד ומלגו - הוא שיר מילוסופי
 צרוף. שכן הוא כולל בו את מחשבת
 המסורר באורח שיטתי בשלימותה
 האפשרית כשיר, ובו השקפת-עולמו.
 בגלוי ובנסתר, מדעת ושלא מדעת,
 במירוש מפורש וברמו מרומם, הכל
 כיאות בשיר שקול ומנוגן ולא כפי'
 רווח מדעית, כמבון.

קודם-כל יש לשים לב וגם דעת
 אל משאלת המסורר במתיחתו הח'
 דשה: - לו קול אנשים מטיחים
 ישמע כך עם ניגונו של זמר, שכן
 השיחה דווקא היא יסוד מוסד במהותו
 של המסורר הוא ולא הדיבור מעל
 קתדרה. תלילה; ובשיר מדובר הר'
 בה על מוות. אבל במירוש כפורש
 על מוות שהוא חלק מן החיים. ואלו
 הדגש בחייו של אדם נתון על
 השמחות בה במידה שהוא נתון
 גם על החובה.

— הזמן שמלכות יכתוש
 והרים תנסר שן חולד,
 אך רק עצמתו של שמחות אנוש
 גרעין קט תבקע לשבולת.

עצמתו ועצמת החובה
 הורה לחובת העבד,
 השומה בכפן של אבהות ואחות
 ובכפה של אשה אוהבת.
 ועל אלה - על עצמת שמחה,
 על חובה על אבהות על אחות על
 אשה אוהבת, - כלומר על חיים
 ועל מוות ישוחחו האחים, אל שולחן
 הלחם" - מתוך עשרת פרקי השיר
 - כל אח ואח בהגיע לפרק, מן
 הגדול החלו ובקטן כילו. - אחים
 במסיבת-דיעים על גביעי יין, -
 ומצרי במריינים הינה של -

מתוך שירי טיכהים

הצרו של קבוץ

אמרה הצרו של קבוץ: תקה
 שקמי לי חדשה עררכי הקרב
 ובקומי לתת רסן גיד חזקה
 על נהם של יצרי משפחה וכיתאב.
 ואטל מן האם את יסוד עסוקה
 ואפקיר על גניק אומן שופר-סוף
 וציניק לנכה פניקם אש דלוקה
 קציני הגילי למראה חזקב
 וידיה שלוחות לשאתם גטיקה
 אל הגב הקדמון כמו שאת הגנב.
 ועמד לי כחי להמריש אנקה
 ולהקשיף רצופות עמלי לא-קווא
 ולעקת דפופי דלקה פסוקה
 ליסודי עזרים ודקם הגב.
 ואסר ששמתים נקנזים עד צנא
 אספתים מתדש (וראשי כקר פב)
 ונהה מקצמת יקצתם עתיקה
 לא ננרע קל קאום. רק נשל אותו קב
 של קנאה אנוכית-קנזנית שדבקה
 בנימי משפחה וכסבך (אם קרב
 או במעט) השקרנה עליהם. אם חזקה
 פרי בקנה ונהר עתקה לא חרב

עוד אמרה: את תכלין אהבת בצעו
 ויצרי קנזנו של השקט. לרבישה
 ולטובת-הנאה, את השקר הקאיצו
 ומאמנהו, את זאת גידי הקשה
 העברתי מסקר בוני גנזאו
 לעשות את קלאקתם של ימים ששה.
 ניגד לי: קאי כי הקננית עקצו
 של עמל (קאברך הנה כי הוא נושע)
 ונטלת דרבתו ושברת קשיצו
 והשעת אקנו שהיא אכן ראשה
 ואשר לולי היא תם עולם קלא קצו
 כמקלי משקתו של קאישי אל אשה.
 כך דברו קל שוסר יצר-לב ומליצו
 אף חכנת הקאדם כי יקסה חרישה
 וקצינה ונסר המשור עצו
 ורקע הפשיש ברולו, גלי חלשה
 תנפסתם והזמן לא האט מרוצו
 ומכונה לא התמיקה חמת כרשה,
 ואדע כי השיתי גיד ערוצו
 של עמל ונטעתי חכנה חדשה
 ונחמתי קה יצר חדש. זה נצו
 המאיר את שני בעקדי חמושה.

עוד אמרה היא: עמרתי כמו צרופה
 מסיניו של עם שב וכמו סין קניתי
 בין תחומי לתחומי, נבללה השפטה
 ולבו לו אומר למראי: נכרית היא.
 ואראה את נצנץ שגאנו צופה
 אל סני הקדלים, חמתו ראיתי.
 על אשר, קאסת מתנשאה וחוצפה.
 ממעילי, כפיכול, רכבו חתיתי.
 אך לקל מעשה ומקלאקה גווסה
 - הוא עדי - בקלי אקר שקמי נטיתי
 אם לקם או לצוע, עוקסה וכפוסה
 לקניו ראשונה קל סצר חצייתי.
 אם קתימה פיקמי לו שפטה חרופה -
 אני שפסתו קייתי.